

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

СУЧАСНІ ФОРМИ І МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
14 грудня 2023 року*

ОДЕСА

УДК: 371.013+378(01)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту природничо-математичних наук, інформатики та менеджменту Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №6 від 28.12.2023 р.)*

Рецензенти:

Дарманська І. М. – доктор педагогічних наук, доцент, декан факультету педагогічної освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Галус О. М. – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Княжева І. А – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасні форми і методи організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції. Одеса : Університет Ушинського, 2023. 118 с.

До збірника ввійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції, присвяченої різним аспектам організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, підготовці фахівців соціономічної сфери у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

грамотності у дітей дошкільного віку. Цифрові інструменти та ресурси, які використовуються в закладах дошкільної освіти, забезпечують інтерактивність та підвищують мотивацію дітей до занять. Однак, успіх цих інновацій залежить від рівня цифрової компетентності вихователів, що передбачає неперервність навчання та необхідність постійного оновлення знань та навичок у сфері цифрових технологій.

ОРЛОВ Олександр Іванович

АНКЕТУВАННЯ ЯК МЕТОД ОПИТУВАННЯ У ПРАКТИЦІ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ

Анотація. Анкетування – це «метод педагогічного дослідження за допомогою анкет», де анкета – «впорядкований за змістом та формою набір запитань, підготовлених у вигляді опитувального листа». Метою цих досліджень є не лише оцінювання спортивних досягнень і компетентностей спортсменів (за допомогою тестів), а й виявлення факторів та їх впливу на рівень підготовки атлетів (за допомогою анкет). При цьому, анкети відіграють не меншу роль ніж тести, бо виявлення зв'язку між результатами тестування і станом певного фактора дозволяє сформулювати гіпотези, що пояснюють рівень досягнутих результатів, а також згодом в інших дослідженнях дадуть можливість прогнозувати результати спортсменів, що відповідають різним станам цих факторів.

Актуальність. У педагогічних дослідженнях в спорті часто виникає потреба в отриманні інформації про такі феномени й процеси, які неможливо дослідити при безпосередньому спостереженні, наприклад: інформація про мотиви, інтереси. Отримати таку інформацію можна за допомогою опитування.

Методами опитування є анкетування, інтерв'ю, бесіда. Ми в цьому матеріалі зупинимо свою увагу лише на першій позиції, яка є дуже поширеною у спортивному науковому товаристві [1]. Анкетування у спорті – це метод отримання інформації шляхом відповідей, переважно у письмовому вигляді, у респондентів на систему стандартизованих питань анкети. Анкетування є найпоширенішим способом опитування, оскільки: воно доступне основній масі дослідників, які не мають великого педагогічного, життєвого і наукового досвіду, не здатного швидко і легко вступити в контакт з людьми; дозволяє методами математичної статистики обробити отримані результати [2].

Виклад основного матеріалу. Готуючись до анкетування, необхідно в першу чергу потурбуватися про високу надійність параметрів отриманої інформації. Об'єктами інформації можуть бути найрізноманітніші аспекти життя людей, їх суб'єктивний стан, спостереження за подіями, що відбуваються навколо нас. Але слід чітко розуміти, яким чином поставити запитання, щоб підвищити достовірність і надійність відповідей спортсменів, яких опитуємо [3].

Це, в першу чергу, залежить від змісту і характеру інформації, від мовного стилю анкети і використовуваних термінів. Мистецтво використання цього методу полягає в тому, що необхідно знати, щоб про (що) запитати, яким чином поставити питання, які поставити питання, щоб було переконливо і можна було вірити відповідям на поставлені питання. Якщо до цього ще додати деякі умови, а саме: кого запитати, де вести бесіду, яким чином обробити отриману інформацію і чи можна дізнатися про ці речі без анкетування, – ми зрозуміємо які великі можливості у цього методу. Не слід забувати, що не всі опитані однаково вільно володіють мовою, якою проводиться анкетування. Використання в анкетуванні не рідної мови може значно викривити зміст відповідей. Переклад анкети іншою мовою передбачає наявність трьох операцій: 1) переклад з мови оригіналу; 2) зворотний переклад мовою оригіналу іншою особою; 3) порівняння оригіналу зі зворотним перекладом і усунення недоліків [4].

Для оцінки об'єктивності відповідей велике значення має визначення статусу респондентів. При будь-якій темі опитування слід, обов'язково, визначити стать, вік, освіту, кваліфікацію (ступінь спортивної майстерності), стаж занять спортом, а в деяких випадках – навіть сімейний стан і навіть фінансове становище (доходи). На перший погляд здається, що немає нічого більш простого, ніж отримати такі надійні дані, але насправді це не так.

Наприклад, розглянемо інтерпретацію найбільш поширених даних у майже будь-якій анкеті – рік народження і вік на момент анкетування. Перша трудність, що виникає у цьому випадку – це категорія для відповідей: чи слід запитувати паспортні дані у відкритій (без підказок варіантів відповідей) або закритій формі. Оцінка рівня компетентності опитуваного залежить від змісту необхідної інформації, її характеру (про подію, оцінку).

Існують різні види анкетування. Зондажне анкетування застосовується для вивчення громадської думки. Воно містить 3-4 питання, на які відповіді великої кількості реципієнтів дозволяють отримати інформацію, що сприяє якійсь підготовці повного змісту анкети. Основне анкетування дає можливість зібрати матеріал у будь-якому дослідженні про внутрішні відносини спортсменів, учнів, свіжих подій і подій минулого, про наслідки діяльності, іншими словами - що-небудь.

Основне анкетне опитування, як правило, становить основу констатуючого експерименту практично у всіх педагогічних дослідженнях з фізичного виховання і спорту. Експрес-анкетування може використовуватися в процесі формувального експерименту або після його проведення, коли необхідно отримання інформації, за допомогою якої можна з'ясувати ті чи інші факти, поведінку учасників експерименту, причини їх успіху та невдач. До цього виду анкетування залучається невелика частина кваліфікованих фахівців, які добре володіють досліджуваною проблемою [4, 5].

Суцільне анкетування передбачає опитування всієї генеральної сукупності осіб, залучених до висунутої дослідником проблеми. Вибіркове

анкетування передбачає опитування тільки частини генеральної сукупності – вибіркової сукупності. Саме це анкетування найпоширеніше.

Особистісне анкетування передбачає безпосередній контакт дослідника з респондентом, який заповнює анкету в його присутності. Це забезпечує: 1) повернення всіх анкет; 2) контроль правильності заповнення анкет; 3) допомога респондентам у процесі заповнення анкети [4].

Особистісне опитування може бути груповим і індивідуальним. Групове анкетування передбачає одночасне опитування великої кількості спортсменів, що в свою чергу дозволяє отримати значний матеріал при мінімальних витратах часу. Проводячи групове анкетування, необхідно забезпечити такі умови, які гарантували б такі умови, як самостійність відповідей кожного учасника опитування. В опитуваному приміщенні повинна панувати ділова творча атмосфера.

Індивідуальне анкетування передбачає опитування одного спортсмена, що в свою чергу створює умови для якісних відповідей, оскільки дослідник може в ході анкетування уточнити питання і допомогти опитуваному в разі виникнення труднощів, сумнівів тощо.

За допомогою спілкування з респондентами анкетування може бути не тільки особистісним, а й заочним. Заочне анкетування передбачає відповіді на питання у відсутності дослідника, що в свою чергу дозволяє сумлінному респонденту ретельно, не поспішаючи, вдумливо й обґрунтовано вивчити питання, зрозуміти, що від нього хочуть, і дати кваліфіковані, глибокі й вичерпні відповіді.

За способом вручення анкет заочне анкетування може бути поштовим і роздавальним. Поштове анкетування полягає в тому, що анкети розсилаються дослідником і повертаються поштою. Його перевага в тому, що серед опитаних можуть бути особи, що територіально перебувають на великій відстані. Недоліком цього виду анкетування є низький відсоток повернення анкет; невпевненість у тому, що анкети заповнені респондентами самостійно; складність визначення відповідальності респондентів до передбаченого контингенту.

Забезпечити якість відповідей на запитання та підвищити відсоток повернення анкет можна наступним чином: персонального звернення до респондентів, які зацікавили дослідника; добре скласти вступну частину анкети і написати лист прохання, зміст якого підкреслювала б роль особистості респондента в дослідженні; вкласти переадресований (зворотний) конверт з поштовими марками; виявити готовність у разі необхідності вислати респонденту результати дослідження.

Роздавально-анкетування передбачає особистісне вручення анкети респонденту, самостійні відповіді на питання, повернення анкети різними способами. Таке анкетування може здійснюватися і опосередковано через своїх колег або друзів. Переваги цього виду очевидні і полягають у можливості проконсультувати респондента або його довірену особу та оцінити ступінь відповідальності респондентів, за достовірність відповідей на питання анкети.

Анкета зазвичай має три частини – вступну, основну та демографічну. Вступна частина вміщує мотивацію і мету анкетування, підкреслює значення участі в ньому респондента, гарантує таємницю відповідей і чітко викладає правила заповнення. Основна частина вміщує в себе перелік питань, на які необхідно дати відповіді, що дозволяють вирішити окремі завдання дослідження. І, нарешті, демографічна частина складається з питань, що визначають паспортну характеристику опитаного. У різних дослідженнях ця інформація може бути різною, залежною від завдань дослідника. В одних випадках важливим буде дізнатися про спортивну діяльність опитаного, в іншому – про його успішність.

Практика наукових досліджень показує, що при розробці анкети доцільно враховувати такі вимоги:

- побудова анкети має здійснюватися за принципом «від простого до складного»;
- коректна постановка питань, як того вимагає шанобливе ставлення до того, кого анкетують;
- залишення можливості для анонімних відповідей і викладу власної думки;
- уникання можливості різного тлумачення питань;
- відсутність по мірі можливості використання спеціальних термінів і слів іноземного походження;
- стежити за тим, щоб пропоновані питання одночасно не оцінювали кілька фактів або висловлювали свою думку про одночасно кілька подій;
- відсутність зловживання багатослівними, довгими питаннями і пропонованими варіантами відповідей, оскільки це ускладнює їх сприйняття і розуміння, а також вимагатиме набагато більшого часу на відповіді;
- складання питань лінійним (коли кожне наступне питання розвиває і конкретизує попереднє) і перехрестним способом (коли відповіді на одне питання перевіряють достовірність відповіді на інші), що формує в свою чергу сприятливу психологічну установку респондентів і, як наслідок, їх бажання щиро відповідати;
- припущення можливості швидкої обробки великої кількості відповідей,
- використання методів математичної статистики та сучасних комп'ютерних технологій [6];
- пояснення перед початком опитування його мети і значення для успіху дослідження;
- перед початком процедури анкетування провести апробацію анкети з метою перевірки та оцінки її обґрунтованості й пошуку оптимального варіанту формулювання та обсягу питань [4, 5].

Таким чином, в цілісному вигляді при вірній розстановці пріоритетів дослідження у ході анкетування дають можливість отримати значний масив інформації про спортсменів, яку можна використати для збільшення індивідуалізації процесу підготовки.

Список використаних джерел

1. Анненкова І. П, Кузнецова Н. В, Раскола Л. А. Основи педагогічних вимірювань; навчально-методичний посібник. Одеса, Видавництво ОНУ, 2021. 209 с.
2. Волков Л. В. Спортивная подготовка детей и подростков. Київ, Вежа, 1998. 190 с.
3. Деделюк Н. А. Наукові методи дослідження у фізичному вихованні : навч. посіб. для студ. Луцьк, Видавництво Волинського нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2010. 184 с.
4. Шандригось В. І. Методи дослідження фізичного стану школярів в процесі фізичного виховання: метод. реком. на допомогу студентам. Тернопіль, 2001. 156 с.
5. Luo D. The Application of Computer Technology in Sport Training and Competinion. Int. Conf. of Application and Techniques in Cyber Intelligence. AISI, 2020; p. 543–549.

ПОЛЯК Катерина Юрївна

МОДЕРНІ МЕТОДИ І ФОРМИ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ СУЧАСНОГО СВІТУ

У сучасному світі освіта стрімко розвивається та змінюється. Завдяки цифровій трансформації освіта стає все більш доступною, інтерактивною та цікавою для учнів. На сьогодні існує багато форм навчання, які допомагають урізноманітнити навчальний процес та доповнити традиційне навчання. Сучасні методи навчання у вищій школі, в основному, спрямовані на розвиток критичного і творчого мислення студентів, творчості та навичок вирішення реальних проблем. Ці методи, завдяки сучасним цифровим технологіям, спрямовані саме на те, щоб зробити навчання найбільш цікавим та захоплюючим для студентів.

Найбільш передові та популярні сучасні методи навчання у вищій школі:

✓ Контекстне навчання – залучення змісту навчання до контексту розв’язання важливих завдань професійної діяльності. Таке навчання дає студентам можливість вивчати матеріал у контексті реального світу, допомагає їм краще зрозуміти матеріал і застосувати його на практиці. Наприклад, студенти вивчають економіку, при тому аналізують поточні світові економічні тенденції в певній галузі.

✓ Імітаційне навчання - дає студентам можливість практикуватися у вирішенні проблем у реалістичному середовищі. Наприклад, студенти можуть використовувати симулятори та спеціалізовані ігри для навчання управлінню бізнесом або управління ризиками.

✓ Проблемне навчання - передбачає виклад дисципліни, висвітлення певної реальної проблеми перед аудиторією та її розв’язання разом зі

КРАСНОПОЛЬСЬКА Тетяна Миколаївна E-learning course in the educational process of higher education institutions in the context of digitalization of education	56
КРЕСЮН Валентин Йосипович Необхідність розширення знань здобувачів вищої медичної освіти в галузі клінічної фармакології	59
ЛЕОНОВА Вероніка Іванівна Гармонізації емоційного стану особистості	62
ЛУПАН Ірина Володимирівна Підготовка майбутніх вчителів інформатики до дистанційного проведення позакласних заходів	64
МАСЮК Георгій Ігорович Вплив штучного інтелекту на освіту	66
НЕПОМНЯЦА Ірина Миколаївна Формування цифрової компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти: нові вимоги та можливості	69
ОРЛОВ Олександр Іванович Анкетування як метод опитування у практиці підготовки спортсменів	73
ПОЛЯК Катерина Юріївна Модерні методи і форми навчання у вищій школі як відповідь на виклики сучасного світу	77
РОМЕНСЬКА Тамара Григорівна Мотиваційно-адаптаційний етап технології формування соціально-побутових навичок у дітей дошкільного віку з дцп	81
РЯБІНОВА Ірина Михайлівна Впровадження новітніх методів проведення лекційного та практичного занять	85
ТЕМЧЕНКО Ользі Василівні Інформаційні системи й технології в управлінні: теоретичні аспекти	87
ТОКАРЄВ Олександр Віталійович Особливості дизайну інтерактивних засобів масових комунікацій. Роль чуттєвого та знакового апаратів свідомості людини	89
ФІЛІПЕНКО Ольга Іванівна Вища освіта в Україні: перспективи розвитку	91
ХЛЄБНІКОВА Таліна Миколаївна Підготовка менеджерів – керівників закладів освіти в умовах дистанційного навчання	93
ЧЕБИКІН Олексій Якович Стратегічні пріоритети розвитку бібліотеки Університету Ушинського в умовах цифрової трансформації	98
ЧЕРНОВОЛ-ТКАЧЕНКО Раїса Іванівна Новатики в освітньому просторі: проблеми і перспективи розвитку	101
ШЕПЕЛЬ Марина Євгенівна Using digital learning tools in teaching english students majoring in public management and administration	103
ШПАТАКОВА Оксана Леонідівна Методичні аспекти застосування інструментів цифровізації в умовах розвитку освітнього процесу	107